

състояние на гражданството. Отъ острото наблюдение на Селимински не убѣгва ни една сжществена страна отъ живота въ града, съ всичко, което може да съдействува или да прѣчи на програмата му. И първото, което му се налага като общо впечатление, то е крайно безутешното положение на неговитѣ сънародници, поставени подъ грижитѣ на едно „варварско“ турско управление и на една фанариотска клика, еднакво „оценили богатата на християнина по-долу отъ скотскитѣ.“

Селимински си дава точна смѣтка за нѣщата, имайки за мѣрило степенѣта на образование, благосъстояние и социално развитие въ културнитѣ страни, споходени отъ него. Контрастътъ между Европа и Турция е твърде голѣмъ, за да го изпълни съ живо негодувание срещу виновницитѣ на българския назадъкъ. „Природното мѣстоположение на града, пише той за Сливенъ, е превъзходно, ала всичко въ първобитно състояние: никаква наука, никаква техника, каквито срещнахъ въ Гърция, Италия, Унгария, Австрия и Влахия.“ Българскиятъ народъ се отличавалъ, поради здравъ климатъ и наследствени качества, съ физическа издръжливостъ, трудолюбие, умствени способности, но билъ изостаналъ въ развитието си, като неукъ. Първенцитѣ-чорбаджии били извратени, подъ влияние на фанариотитѣ. Свещеницитѣ били невежи, като простия народъ; и дори самъ владиката (Герасимъ) билъ твърде ограниченъ човѣкъ, не знаелъ повече отъ молитвеника. Турци и българи живѣли въ града по отдѣлно въ своитѣ махали, не се сношавали никакъ, освенъ въ търговскитѣ си вземания-давания, и се презирали дълбоко, пакостейки си взаимно при всѣки сгоденъ поводъ. Турцитѣ били лениви и фанатици, придържали се о старитѣ си понятия и суевѣрия и вършели всѣкакви убийства, насилия и грабежи, нестѣснявани отъ свѣстъ или намѣса на властѣта. Българитѣ се дѣлѣли на две класи: благородници („гърци“) и простолюдие („торлаци“). И понеже първата, като съучастникъ въ политическата и духовната властъ, показвала лицемѣрие, користъ и презрение къмъ втората, народътъ я мразѣлъ. Народътъ, отстраненъ отъ общинскитѣ работи и заетъ въ града съ промишленостъ и търговия, проявявалъ похвална ревностъ въ труда си и хранѣлъ „затаено негодувание“ къмъ потисницитѣ и грабителитѣ, били тѣ турци, гърци или грѣкомани-българи.